Miquel Cuenca: ‘Les administracions locals hem d’apostar més que mai per ser impulsors d’activitat cultural’

Pla de l'Estany | 09/11/2020 | 16:11

El regidor de Cultura de l’Ajuntament de Banyoles defensa l’accés a la cultura com “un dret essencial que cal protegir i garantir”

Les connotacions nascudes arran de la crisi sanitària de la Covid-19 han estat transversals, tot i que hi ha àmbits que n’estan sortint especialment malparats. Un d’aquests sectors és la cultura, que malgrat adaptar-se a les exigències de seguretat i higièniques que obliga la pandèmia ha hagut de tancar, novament, a causa de les noves restriccions imposades pel govern per frenar el ritme de contagis del coronavirus. Una decisió, aquesta, que ha paralitzat altre cop la cultura, un dels grans eixos vertebradors del país i de municipis com Banyoles, ciutat que des de sempre ha viscut en paral·lela a la seva vitalitat cultural. “No podem descartar que hi hagi una tercera, una quarta o una cinquena onada: ho aturarem tot cada vegada? Crec que hem d’aprendre a conviure-hi i aplicar de manera real i estricta les mesures de prevenció. T’ho diré d’una altra manera que és alhora una reivindicació: només caldria que tots els sectors, àmbits socials i individuals apliquessin aquestes mesures amb el rigor amb què ho ha fet el món de la cultura”, explica el regidor de Cultura del consistori banyolí, Miquel Cuenca.

Mirant-ho amb perspectiva, quina valoració en fa de l'aposta cultural de l'estiu passat, tenint en compte el context de pandèmia?

“La Fresca: La cultura, al carrer!”, que és el nom que vam donar a la programació cultural de represa, va ser una aposta valenta que es va acabar revelant un encert i, sobretot, un bàlsam per a la ciutadania: tant els artistes, com les entitats i el públic. El confinament, amb la suspensió de

tota activitat cultural, ens va fer prendre consciència de la importància de la cultura per a la nostra (i qualsevol) societat. Se'ns va fer més evident que mai que la cultura no és mer oci o entreteniment, és una dimensió bàsica per a la salut social i espiritual de qualsevol comunitat humana i dels individus que la integren. Al capdavall, les democràcies no funcionen si no tenim ciutadans formats i amb esperit crític, elements que sols l'educació i la cultura proporcionen. És per tot això que calia reprendre el pols cultural de la ciutat i fer-ho quan abans millor. Nosaltres ho vam fer l'1 de juliol, tan bon punt vam tenir protocols clars, i des de llavors ja no hem parat. Com que la gent no podia anar als espais de la cultura, perquè estaven tancats, vam acostar la cultura a la gent, portant-la als barris, democratitzant-la i fent-la accessible d'aquesta manera a col·lectius que no en són usuaris habituals. Vam fer, doncs, de la necessitat una virtut, i en vam extreure moltes lliçons que ens ajudaran a enfocar les polítiques culturals del futur més enllà de la conjuntura actual.

Banyoles no es pot entendre sense el seu enfocament cultural, al cap i a la fi.

Banyoles no seria la ciutat que és sense la seva pletòrica vitalitat cultural i el seu riquíssim teixit associatiu. Sempre m'agrada recordar que som una ciutat "benedictina", que va néixer a causa i a recer del Monestir benedictí, i parlar de l'ordre de Sant Benet és parlar de la dipositària i preservadora de la cultura occidental. La cultura forma part de l'ADN banyolí des dels seus orígens. I tenir inhibit aquest tret bàsic de la nostra identitat generava molta frustració. Per això, la resposta de tothom des del primer dia va ser entusiasta: les entitats es van posar de seguida a reprogramar, a pensar nous formats, fent més esforços que mai. I el públic tenia síndrome d'abstinència cultural, i s'ha notat en totes les propostes culturals que hem programat des de l'1 de juliol: tant hem omplert conferències sobre la poesia de Carner com esgotat en pocs minuts la retirada telemàtica d'entrades per a alguns espectacles. Des de l'Ajuntament, amb la mateixa fermesa que vam haver de prendre decisions doloroses abans del juliol, vam tenir clar que calia apostar per aquesta represa cultural.

De fet, la Festa Major d'enguany només va agafar forma a través d'alguns esdeveniments culturals aïllats. Va ser una decisió difícil, suprimir la festivitat?

Si em permeteu, jo no qualificaria d'"esdeveniments culturals aïllats" aquest Sant Martirià cultural que havíem programat, amb 50 activitats de tot tipus en només quatre dies. Gràcies a l'esforç conjunt de les Àrees de Festes i Cultura de l'Ajuntament, la Comissió de la Festa Major i les entitats havíem elaborat un ambiciós programa cultural alternatiu que suposava el desplegament d'esforços, activitats i públic més important de la ciutat des de l'inici de la pandèmia. Totes les parts vam estar d'acord en no anomenar-la 'Festa Major' perquè compartim la visió d'una festa major com un espai de trobada, interacció i diàleg socials, de gestió de la pròpia identitat col·lectiva a través de la cultura popular, que evidentment no es podia produir en les actuals circumstàncies. Tothom va fer un esforç titànic per fer possible aquest Sant Martirià cultural, però només una setmana abans va sortir l'ordre de la Generalitat que prohibia les festes majors. L'esperit i la lletra d'aquesta normativa era molt clar i no deixava lloc a dubtes respecte a la decisió que calia prendre. Havíem pres totes les mesures per tenir un Sant Martirià totalment

segur (control i reducció dels aforaments, atomització i dispersió dels escenaris, desinfeccions d'espais…) i per només una setmana no es va poder celebrar. Cancel·lar l'(a)phònica i el Sant Martirià han estat les decisions més difícils i doloroses que ens ha tocat prendre, però un equip de govern hi és per a això. Mai no podrem agrair prou l'esforç que han fet comissions, entitats, empreses i particulars per fer possibles aquestes activitats cancel·lades, però els seus afanys no són en va: són el símptoma d'una societat, la banyolina, molt viva.

I del passat al present: com plantegeu l'oferta cultural d'aquesta tardor i hivern?

Nosaltres ens creiem de veres que la cultura és segura, necessària i un bé essencial. Vam presentar una programació estable de Cultura Banyoles de setembre a desembre de 2020 amb un centenar d'activitats i celebrarem totes aquelles que les normatives ens permetin: si se'n cancel·len, es reprogramaran o s'oferiran en línia. Estem fent un esforç enorme per adaptar els espais i els procediments perquè els creadors i artistes puguin treballar i el públic puguin gaudir de les seves creacions amb total seguretat. I estem programant l'oferta cultural estable de gener a juny amb els mateixos criteris. No em cansaré de repetir que les culturals són les activitats socials més segures que podem fer cada dia: repasseu tot el que feu durant la vostra jornada i compareu-ho amb les mesures que us trobareu a l'entrar a un teatre, un auditori, un museu o una biblioteca; són amb diferència els espais més segurs de l'àmbit públic i potser del privat i tot. Per això, des de la lleialtat que li hem de tenir al govern del nostre país, que és la Generalitat, i des de la certesa que aquest pren les decisions pensant en la salut de tothom, he de dir que estic en profund desacord amb aquesta nova aturada de l'activitat cultural. En què contribuirà a frenar la pandèmia aturar un sector on no s'ha produït cap –insisteixo, cap- contagi? Només portarà més frustració, crisi i traumes psicològics col·lectius. No podem descartar que hi hagi una tercera, una quarta o una cinquena onada: ho aturarem tot cada vegada? Crec que hem d'aprendre a conviure-hi i aplicar de manera real i estricta les mesures de prevenció. T'ho diré d'una altra manera que és alhora una reivindicació: només caldria que tots els sectors, àmbits socials i individuals apliquessin aquestes mesures amb el rigor amb què ho ha fet el món de la cultura.

Fins a quin punt s'ha notat l'aturada cultural a Banyoles?

A Banyoles val a dir que no hem parat de fer cultura: "La Fresca", les Festes d'Agost, el festival de màgia o el Pícnic Jazz, la ingent programació cultural estable, l'oferta pública de l'Escola Municipal de Música i l'Aula de Teatre... Però s'han hagut de cancel·lar propostes i activitats i això comporta frustració social, esgotament i pèrdues econòmiques per als organitzadors. Lamentablement sovint plou sobre mullat, i es debilita encara més un sector ja de per si molt precaritzat. Hi ha perjudicis no tan evidents però no menys nocius, per exemple les companyies de teatre, agrupacions corals o els castellers que no han pogut assajar. I un del qual no se'n parla: l'esgotament dels treballadors públics de la cultura, que han hagut de multiplicar-se, programar, reprogramar, rereprogramar, pensar mil escenaris possibles i estudiar-se normatives canviants i sovint poc coherents entre si. A mi em preocupen especialment la minva d'ingressos i de feina per als treballadors de la cultura i també el debilitament del teixit associatiu. Les entitats necessiten estar vives i actives per mantenir cohesionats els seus membres i la situació actual

pot provocar una dispersió i menor implicació de moltes persones. I, compte! La societat civil, a través de l'associacionisme, tindrà un paper fonamental en la recuperació d'aquesta crisi.

Es preveuen alguns ajuts o suports des de l'Ajuntament per ajudar a l'àmbit cultural de la ciutat a superar les patacades provocades per la Covid?

Des de fa anys l'Ajuntament subscriu convenis (subvencions directes) amb totes les entitats estables de la ciutat. Enguany n'hem subscrit de nous, n'hem incrementat d'altres i, sobretot, hem flexibilitzat criteris de justificació, donant marge a que aquelles entitats que hagin cancel·lat activitats perquè puguin pagar les indemnitzacions pertinents als artistes, o que puguin finançar millores estructurals. Cal aplaudir que la Generalitat de Catalunya, a diferència d'altres administracions, ha estat especialment diligent a convocar i resoldre diverses línies d'ajudes a entitats i creadors. Des de l'Ajuntament hem de tenir més perspectiva per veure quines noves línies podem crear que donin una resposta real a les necessitats del sector local que es complementi amb les ajudes de les administracions superiors. Però, sobretot, crec que la millor ajuda, el suport més fecund, és generar activitat: programar i programar. Crec que és preferible contractar que subsidiar. T'ho dic amb coneixement de causa perquè la meva dona és concertista, si li dones a escollir a un músic entre que el contractin per a fer un concert o una ajuda perquè arribi a final de mes, la tria és fàcil i immediata: tocar. Pel públic, pels artistes, per les entitats: les administracions locals hem d'apostar més que mai per ser impulsors d'activitat cultural. Amb seny, amb prudència, però amb valentia. Perquè la política que no és valenta, no és política; és mera administració.

Considera que aquesta pandèmia servirà per extreure alguna conclusió per enfortir el sector de cara al futur?

Durant dècades era un mantra (en català, "cançó de l'enfadós") parlar amb enveja del model americà de mecenatge privat de la cultura per oposició al model europeu de la subvenció pública. I ja veieu què ha passat amb l'estructura cultural nord-americà a causa de la pandèmia: s'està enfonsant literalment. Orquestres senceres acomiadades, teatres tancats, temporades íntegrament cancel·lades, museus que es venen obres per sobreviure... S'ha posat de manifest que ni un model era la panacea ni l'altre, el nostre, era tan pervers. I queda més clar que mai que cal apostar per un model mixt: les lleis del mercat i el patrocini del sector privat hi han d'intervenir. També la pressió del públic: no pot ser que es creïn en sèrie d'obres subvencionades que no interessen absolutament ningú a part del propi creador. Però el suport de l'administració pública és irrenunciable i fonamental, i hi ha de donar solidesa en moments de crisi com l'actual. Oi que ningú no discuteix que la sanitat i l'educació no han de regir-se per criteris de rendibilitat i que han de ser suportats per l'erari públic com un dret essencial? Doncs exactament el mateix per la cultura. Perquè la cultura té alguna cosa de sanitat i d'educació: contribueix a la salut de les persones (no som sols cos, també esperit, què en farem d'una persona amb una salut de ferro però totalment buida?) i alhora crec que la cultura és l'educació permanent dels ciutadans. L'accés a la cultura és, doncs, un dret essencial que cal protegir i garantir. I la crisi de la Covid-19 no ha fet més que accentuar aquesta necessitat.

Autor: Redacció

https://gironanoticies.com/noticia/141846-miquel-cuenca-les-administracions-locals-hem-dapostar-mes-que-mai-per-ser-impulsors-dactivitat-cultural-.htm